

בס"ד, ערב ש"ק לסדר "לא יאכל קודש... בתרומה הכתוב מדבר" - אמור, תשפ"ה

"תביעת התרומה"

אלא גם יותר מכך ב'עין יפה' (2.5% - רמב"ם שם), אני גם אבדוק האם וכיצד לתת ללוי את המעשר שלא נתתי לו! תגובתו זכתה לשיתופים והתפעלות עד אין קץ.

הדיינים לא הבינו את בסיס תביעה והלא גמרא מפורשת היא (חולין קל): וכך גם להלכה: "האוכל פירותיו טבלין וכן לוי שאכל המעשר בטבלו אעפ"י שהן חייבין מיתה לשמים, **אין משלמין המתנות לבעליהן** שנאמר אשר ירימו לה' אין לך בהן כלום עד שירימו אותן" (רמב"ם פ"א ממעשר ה"ה). וגם אין לכהן יכולת לתבוע את מתנות הכהונה לעצמו אפילו אם הבעלים כבר הפרישו את התרומה ורק לא נתנו אותה לו (מוגדר: "ממון שאין לו תובעים")² וא"כ גם אם העובדות נכונות – אין חובת תשלום כלל ועיקר!

למרבית הפליאה לא היה ניתן לפספס את מבט ה"אכזבה" של הנתבע.

עתה החליט בית הדין לחקור. התברר, שהנתבע (שכמובן לא היה לו שדה) נדרש לשלם ליקופת הצדקה של העיר, וזאת על פי הדין ש"כופין על הצדקה" (ב"ב ח:). והעריכו אותו בסכום מסויים על פי רכושו. הוא רצה להפחית את השומא, ורקם קנוניה עם התובע (שכמובן לא היה כהן) שיתבע אותו (בהנחה שבית הדין לא יחקור ולא יבדוק) והוא ישלם לו את "דמי התרומה בעין יפה", ותפחת השומא, והם כבר יסתדרו ביניהם...

"הינך נאשם בזה, שבהיותך בעל שדה מזה שלשים שנה, אכלת מהיבול ללא הפרשת תרומה גדולה וללא נתינתה אלי, ולפיכך תובע אני ממך את דמי התרומה שלא נתת לי" - כך תבע פלוני הכהן את בעל השדה.

כמובן, היה מי שהעלה תביעה זו לכותרות באומרו, ש'הכהן המשתמט' שעובד במקדש רק פעמיים בשנה (יש 24 משמרות כהונה ובכל פעם עבדו שבוע) וכל השנה מתפרנס על חשבון הציבור מעשרים וארבע מתנות כהונה, עוד 'מעיז' לתבוע?! אמנם טענה זו אפילו לא ראוייה לתגובה.

מטעם מקורבים לבעל השדה נמסר שהוא נבהל מתביעה ומה עוד שעתה נודע לו גם שהאוכל תרומה חייב מיתה בידי שמים! אבל לא היה לו זמן לבהלה - הוא צריך להתמודד עם התביעה!

חברים יעצו לו לטעון בבית הדין, שלמרות שחכמים קבעו שיעור להפרשת תרומה (2% למידה בינונית - פ"ג מתרומות ה' ב') מעיקר דין תורה הוא יכול לצאת ידי חובה בחיטה אחת או אפילו חצי חיטה לכל התבואה כולה (פ"ג מתרומות ה"א), ובמשך כל השנים השיעור לא מצטרף ל'שוה פרוטה' – ועל כך בית דין לא ידונו (שו"ע חו"מ ו') וגם אין עליו חובת השבה (רמב"ם פ"א מגזילה ה"ו).

אולם הוא לתומו מהלך ואומר לחבריו: "אבוא לבית הדין, אומר את האמת ואם יחייבו אותי - **אשמח לשלם** להסיר ממני את העוון, וברור שהייתי נותן על פי תקנת חכמים, ולא רק במידה בינונית

² אכמ"ל במכירי כהונה.

¹ ואמ"ל אם לפנינו גזל/גניבה או עושק (עי"ש ברמב"ם שכדי להחשב גזלן עליו לקחת שלא ברשות, ואילו כאן בא לידו ברשות)